

КОРУПЦІЯ ЯК ОДНА ІЗ ЗАГРОЗ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРЯДКУ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження. Перспективи розвитку нашої держави у зв'язку з інтеграцією до європейської та світової спільнот з притаманними їм високими стандартами забезпечення прав людини, панування права, втілення його принципів та норм у правове життя суспільства знову актуалізували проблеми формування правопорядку в Україні, його зміцнення та вдосконалення.

У сучасних умовах існування корупції в нашій державі стає загрозою національному правопорядку України, особливо в період глобальної трансформації українського суспільства.

Ключові слова: національний правопорядок, сутність корупції, причини корупції, вплив корупції на правопорядок.

Постановка проблеми. Інтеграція до європейської та світової спільнот неможлива без інтеграції національного правопорядку України, який є складною системою з безліччю взаємодіючих елементів, сукупністю відносин між ними та їх властивостями, що мають статичну і динамічну характеристики. Проте серйозну загрозу існування правопорядку в Україні становить корупція, яка є хронічною та невиліковною «хворобою» нашої держави. Так за даними Transparency International Україна залишається найбільш корумпованою країною в Європі, даний факт зводить нанівець більшість реформ, що в свою чергу впливає на негативне сприймання держави на міжнародній арені та гальмує інтеграційні процеси [10].

Стан дослідження проблеми. Ціла плеяда видатних вчених присвятила себе дослідженням правопорядку: М. Г. Александров, В. В. Борисов, А. Ф. Крижанівський, В. В. Кайназаров, С. Ф. Кечекьян, Г. С. Котляревський, П. М. Рабінович, Т. М. Шамба, Л. С. Явич, В. С. Нерсисянц, П. М. Рабінович, В. М. Гарашук та інші. Дослідженням проблеми корупції займалися наступні науковці: Б. В. Вояженкін, Є. Невмержицький, М. Джонстон, П. Кабанов, К. Джібсон, Д. Роуворт, М. Мельник, О. Бандурка, В. Білоус та інші.

Метою є розкриття теоретико-правової сутності поняття «корупція», її причин та впливу на правопорядок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з глобальних проблем сучасності та однією з найгостріших — є проблема корупції. Корупція є серйозним протиріччям глобалізації, одним із викликів світовому розвитку й верховенству права. Вона часто набуває нових організаційних форм, вона охоплює нові галузі та сфери відносин. Особливо

небезпечними є обсяги корупції у державах зі слабкою системою державного управління та місцевого самоврядування, що є характерним явищем для країн Африки, Азії та Північної Америки [11].

Корупція стає одним із основних чинників роздвоєння суспільства, умовно кажучи, на офіційне і неофіційне, внаслідок чого в рамках суспільства паралельно співіснують дві соціальні підсистеми: одна з них базується на правових та моральних засадах, інша — на використанні протиправних засобів. [8, с. 72]. Політичні наслідки корупції проявляються в тому, що вона, насамперед, знижує рівень легітимності політичної влади, порушує принципи її формування і функціонування, породжує відчуження влади від народу, підпорядковує державну владу окремим особам, а не народу [7, с. 207].

Потрібно акцентувати увагу на те, що діяльність державного апарату та його працівників обумовлена положеннями статті 19 Конституції України «Правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством» [1]. У той же час правопорядок у самому загальному сенсі можна визначити як суспільний порядок, урегульований нормами права. Однак найбільш повним буде визначення правопорядку як об'єктивно і суб'єктивно обумовленого стану соціального життя, який визначається внутрішньою узгодженістю, урегульованістю системи правових відносин, заснованих на нормативних вимогах, принципах права й законності, а також на демократичних, гуманістичних і етичних категоріях, правах і обов'язках, свободах і відповідальності всіх суб'єктів права [6, с. 83].

Порядок становить реальну основу сучасного цивілізованого життя суспільства, у той же час корупція руйнує його. Вона зменшує якість і ступінь існування національного правопорядку і багато в чому нагадує «хворобу» усього суспільного організму і його індивідів. У цілому корупцію можна описати як зловживання, яке полягає у використанні законодавства чи публічної влади в приватних інтересах одних людей на шкоду приватним інтересам інших [5, с. 49].

Необхідно зазначити, що правовий аспект корупції проявляється в тому, що, з одного боку, вона порушує право як об'єктивну категорію, тобто вона порушує Закон, а з іншого — держава вживає передбачених законом правових та інших заходів щодо боротьби з цим соціальним злом [2].

Питання про сутність та види корупційних правопорушень вирішується в законодавстві України та інших країн неоднозначно. Це обумовлено різним розумінням сутності корупції, різновидів її проявів, що також є доволі значущою проблемою для інтеграційних процесів [4, с. 17].

Проте потрібно пам'ятати, що можна також виділити й проблематику недостатності й надмірності нормативності, які створюють ситуацію нестабільності правопорядку. На сучасному етапі розвитку правової

системи України надлишкова нормативність стає все більш наочною, а також реальною загрозою для існуючого правопорядку [9, с. 259].

Аналізуючи вищевикладене, можна прийти до логічного висновку, що життєвою необхідністю для подальшого розвитку держави є протидія корупції. Тому це питання є важливим для суспільного прогресу, нормального життя та протидії держави іншим національним небезпекам в цілому. Необхідно відмітити, що великого значення набуває людський чинник, оскільки від правотворчої, правозастосовної діяльності юриста, його участі в регулюванні суспільних відносин, у забезпеченні цивілізованого правопорядку в країні залежить майбутнє нашої держави [3, с. 7]. Корупція існувала завжди й у всіх країнах. Абсолютна перевага над таким злом, як корупція, нажаль, не більше, ніж утопія й популізм. Але в будь-якому випадку її потрібно загнати в такі рамки, щоб вона перестала бути елементом соціальної й державної системи.

Список використаних джерел

1. Конституція України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon.rada.gov.ua/..](http://zakon.rada.gov.ua/)
3. Завальнюк В. В. Роль та значення антропології права в підготовці юристів // Юридичний вісник. – 2012. – № 3. – С. 6–12.
4. Запобігання і протидія проявам корупції як елемент модернізації системи державної служби / Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації. – Івано-Франківськ: 2012. – с. – 237.
5. Костенко О. Корупція в Україні у світлі політичної кримінології / // Політичний менеджмент. – 2009. – № 1(34). – С. 49–54.
6. Крижанівський А. Ф. Правовий порядок в Україні: витоки, концептуальні засади, інфраструктура : Монографія. – О.: Фенікс, 2009. – 504 с.
7. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія / М. І. Мельник. – К.: Атіка, 2001. – 304 с.
8. Нинюк М., Нинюк І. Корупція як фактор загрози національній безпеці та суспільному ладу України / М. Нинюк, І. Нинюк // Історико-правовий часопис: науковий журнал / упоряд. О. Крикунов. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. – № 2 (6). – С. 71–76
9. Оборотов Ю. Н. Ценностно-нормативные основания стабильного правопорядка // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 49. – С. 258–263.
10. Україна залишається найкорумпованішою країною в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/1272944-ukrajina-zalishaetsya-naykorumpovanishoyu-krajinoju-v-evropi-ekspert.html>
11. Transparency International Progress Report 2007: Enforcement of the OECD Anti-Bribery Convention 18.07.2007 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.transperancy.org/global_priorities/international_conventions.